

Fővárosi Ítéltábla
7.Bf.74/2014/10. szám

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2014. október hó 21. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2014. október 30. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt a vádlott ellen indított büntetőügyben a Székesfehérvári Törvényszék 2013. évi június hó 12. napján kihirdetett 6.B.148/2012/25. számú ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

Avádott cselekményét emberölés büntetteként minősíti a Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és c) pontja szerint.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést életfogytig tartó szabadságvesztésre súlyosítja. A szabadságvesztést fegyházban kell végrehajtani.

Az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből a vádlott legkorábban 25 (huszonöt) év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

A bűnjelekkel kapcsolatos rendelkezéseket hatályon kívül helyezi és e vonatkozásban az első fokon eljáró bíróságot különleges eljárás lefolytatására utasítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámítja a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész téves jogi minősítés miatt súlyosítás végett, a vádlott és védője téves minősítésért és enyhítés érdekében jelentettek be fellebbezést.

Az Országos Bírósági Hivatal Elnöke 59/2014.(II.11.)OBHE számú határozatával a Debreceni Ítéltábla bírait a Fővárosi Ítéltáblára kirendelte 2014. március 1-től 2015. június 30. napjáig, ezért a másodfokú eljárás lefolytatására a Debreceni Ítéltáblán került sor.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a Be. 361. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen az ügyben előterjesztett vádlotti, védői, illetőleg ügyészi fellebbezésre tekintettel a

Be. 348. § (1) bekezdésére figyelemmel bírálta felül az elsőfokú bíróság határozatát az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében. A felülbírálat során a másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság eljárását a bűnjelekkel kapcsolatos rész kivételével megfelelő körütekintéssel és megalapozottsággal folytatta le maximálisan tekintettel volt a cselekmény vonatkozásában a tényállás felderítésére és a releváns bizonyítékok beszerzésére. A bizonyítékok értékelésére egyenként és összességében is sor került.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az egyébként megalapozottan megállapított tényállás alapján részben pontatlan következtetést vont le. E pontatlan következtetés a sértett sérelmére elkövetett ölési cselekménnyel és a vádlott magatartásával kapcsolatos. A megállapított tényállásból az első fokon eljáró bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a vádlott cselekménye emberölés bűntetteként minősül, amely az elkövetési magatartás, az alkalmazott eszköz és a sértett testtájéka alapján helyes. Azt állapította meg emellett, miszerint az ölési magatartásra, tehát a sértett életének a kioltására irányuló magatartásra azért került sor, hogy a vádlott egy adósság megfizetésétől mentesüljön. Ezen körülményeket és az ebben a körben levont következtetést is helyesnek találta a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla. Azonban ezen túlmenően egyébként a vádbeli tényállás alapján is és az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás alapján is a másodfokú bíróság álláspontja szerint a vádlott cselekménye nem csupán ekként, tehát aljas indokból elkövetett emberölésnek minősül, hanem egyéb minősítő körülmény is felmerül a vádlott cselekményével kapcsolatosan.

Az elsőfokú bíróság határozata 4. oldala a következőket rögzíti: A vádlott a 2. emeleti lakásból látta a sértett érkezését. Az adósságára gondolva magához vette az egyébként a lakásban az erkélyen tartott 36 cm nyélhosszúságú, 10 cm-es vágó élű, 4,5 x 2,5 cm-es fokkal rendelkező kisbaltát és azt a lakás bejárati ajtajával szemben lévő ajtó takarásában tartva várta a sértettet. Miután a sértett belépett a lakásba, egyik kezével becsukta az ajtót, a másikkal pedig meg akarta simogatni - lehajolva hozzá - a vádlott szüleinek a lakásban lévő kisebb termetű kutyáját. Ebben a helyzetben a vádlott a balta fokával nagy erővel a fejére sújtott. Az ütés a tarkóját érte a sértettnél, a jobb fül alatti tájékon és attól a sértett bal oldalára dőlve a földre esett. A vádlott ezután még háromszor ütötte a baltával az előszoba padozatán a bal oldalán fekvő sértett fejét.

Az említetteket érintően az elsőfokú bíróság mellőzte a vádlotti magatartás előre kitervelten elkövetettkénti minősítését. A másodfokon eljáró bíróság nem osztotta ebben a körben az elsőfokú bíróság álláspontját. Az irányadó bírói gyakorlat szerint az előre kitervelten elkövetett emberölés megvalósítása kétségtelenül időigényes tevékenység lehet, hiszen az előre kitervelten elkövetett emberölés vonatkozásában a gyakorlat azt a feltételt támasztja, hogy ebben a szituációban, ebben a helyzetben a vádlottnak át kell gondolnia a cselekményt gátló, illetőleg a magatartást elősegítő körülményeket. A bírósági határozatok tárában az 1995. évi 197. számú jogesetben rögzíti a Legfelsőbb Bíróság, hogy akkor is előre kitervelten elkövetett emberölést kell megállapítani, ha a rövid idő alatt a terhelt az ölési cselekmény valamennyi részletét nem tervezi, illetőleg az átgondoláshoz szükséges időt, hosszabb vagy rövidebb időt ahhoz mérten indokolt értékelni és

megállapítani, hogy a tettes az ölésnek milyen véghezviteli módját választotta. (1999. évi 436-os bírósági határozat.)

Ebben a körben a cselekmény minősítését illetően utal a másodfokú bíróság a BH. 2012. évi 147. számú jogesetben foglaltakra is.

A vádlott a beszerzett és értékelt bizonyítékok szerint az erkélyen tartott 36 cm nyélhosszúságú, 10 cm-es vágó élű, 4,5 x 2,5 cm-es fokkal rendelkező kisbaltát abból a célból és abból az okból vitte be a lakásba és helyezte el az ajtó mögötti területre, hogy ezzel az eszközzel várja a beérkező sértettet. Nem hagyható figyelmen kívül a cselekmény elkövetésénél az sem, hogy a vádlott és a sértett között régóta baráti kapcsolat állt fenn. Ez a baráti viszony azt is jelenti, hogy a sértett bízott a vádlottban, bízott a vádlott ígéretében azzal kapcsolatosan amiért az adott lakáson megjelent és ez a körülmény nyilvánvalóan kiszolgáltatottá tette őt. A lakásba belépve szokása szerint megsimogatta a kutyát, lehajolt hozzá és ezt a pillanatot használta ki a vádlott arra, hogy az általa odakészített, élet kioltására is alkalmas baltával több ütést mérjen a sértett fejére.

Az ítéletábra álláspontja szerint a baltának az erkélyről a lakásba történő bevitele, majd azt követően a balta használata mind olyan körülmények, amelyek egy megtervezett magatartásra utalnak. Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság eltérően értékelte ezeket a körülményeket, azonban épp az előbb kifejtettekre, különösen az 1999. évi. 436. számú bírósági határozatban foglaltakra is, ez az időtartam, amit az elsőfokú bíróság a tényállásában megállapított, elegendő volt annak az átgondolására, hogy milyen körülmények segíthetik elő a sértett életének a kioltását. Ezt a közeli, baráti viszony alapján a terhelt pontosan tudta és ekként cselekedett. Ebből viszont az következik, hogy a helyesen megállapított büntetőjogi felelőssége a vádlottnak nem csak az elsőfokú bíróság által minősítettként, tehát aljas indokból elkövetettként - egy követelés teljesítésétől való szabadulás érdekében elkövetettként - minősül, hanem előre kitervelten elkövetett emberölésként is.

Az első fokon eljáró bíróság a vádlott cselekményével kapcsolatosan, tekintettel arra, hogy a cselekmény elkövetési ideje 2010. év volt, a cselekmény elkövetésekor hatályos Büntető Törvénykönyvet alkalmazta. Erre utal a határozat rendelkező részében a Btk. 166. §-nak a megjelölése. Az ítéletábra a hatályos Büntető Törvénykönyv 2. §-ában foglaltak, tehát az időbeli hatály értelmezésével összefüggésben nem osztotta ezt az okfejtést, mármint az elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyv alkalmazását. Az elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyvhöz képest az ítéletábra álláspontja szerint az elbíráláskor hatályos jogszabályok kedvezőbbek a vádlott vonatkozásában. Utal a másodfokú bíróság ebben a körben a következőkre: Az elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyv ismerte az un. elévülő és el nem évülő bűncselekményeket. Az elévülő bűncselekményeknél a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját az életfogytig tartó szabadságvesztés esetén alacsonyabb tartamban, míg az un. el nem évülő bűncselekményeket illetően, ilyenek az emberölés minősített esetei, 30 évben határozta meg és az életfogytig tartó szabadságvesztésnél a feltételes szabadságra bocsátás kimondásakor ha a bíróság megjelölte a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időtartamát, tehát nem zárta ki a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, felső tartamot az 1978. évi IV. törvény nem állapított meg. A hatályos Büntető Törvénykönyv alapján ha a bíróság életfogytig tartó

szabadságvesztést szab ki, vagy kizárja a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét - erre egyébként a Büntető Törvénykönyvben megjelölt külön esetekben van mód -, vagy pedig meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, amelyet 25 és 40 év közötti időtartamban jelölhet meg. Önmagában mindezek is érzékeltetik, hogy a vádlott vonatkozásában nem a cselekmény elkövetésekor, hanem az elbírálásakor hatályos szabályok kedvezőbbek, vagyis a Btk. 2. § (2) bekezdése értelmében a 2012. évi C. törvény rendelkezései az irányadók a vádlott magatartásának az elbírálásakor. E szabályok alapján, tehát a Btk. 160. § (1), (2) bekezdés a) és c) pontja szerint minősítette a vádlott cselekményét a másodfokú bíróság az említett indokolás alapján.

Az első fokon eljáró bíróság igaz, hogy az 1978. évi IV. törvény szabályai szerint, de túlnyomórészt pontosan hívta fel a büntetés kiszabása során irányadó enyhítő és súlyosító körülményeket. Az ítéletábra eddigi okfejtéséből viszont az is következik, miszerint a másodfokú bíróság további súlyosító körülményként értékeli a vádlott vonatkozásában azt, hogy cselekménye kiemelkedő tárgyi súlyú élet elleni bűncselekmény, mely nemcsak egyféleképpen, hanem kétféle minősítéssel előre kitervelten és aljas indokból elkövetettként is minősül. Jelentős nyomatékot ad a vádlottal szembeni szankció alkalmazása során az a körülmény, hogy a vádlott és a sértett hosszú idő óta baráti kapcsolatban voltak, a sértett bízott a vádlottban, ebből adódóan kiszolgáltatott helyzetbe került a vádlott irányában. Bízott a sértett a vádlott ígéretében, fel sem merült a sértettben, hogy a vádlott az életére tör, következésképpen készületlen volt bármiféle támadással szemben. A vádlotti magatartás kivégzésszerű, az élet kioltására irányuló rendkívül durva és erkölcsileg elítélendő magatartás volt. Mindezek a körülmények, a kétszeres minősítés, a cselekmény igen jelentős tárgyi súlya, az ítéletábra álláspontja szerint azt eredményezik, hogy a vádlottal szemben a határozott ideig tartó szabadságvesztés nem felel meg a Btk. 79. §-ban meghatározott büntetési céloknak a Btk. 80. §-ban rögzített büntetéskiszabási elvekre figyelemmel sem. A büntetési célok érvényre jutása érdekében az ilyen elkövető vonatkozásában a másodfokú bíróság álláspontja szerint életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása indokolt, ezért a vádlottal szemben az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés büntetést a másodfokú bíróság életfogytig tartó szabadságvesztésre súlyosította a Btk. 34. § és 41. §-ai alapján, amely büntetést a Btk. 41. § (2) bekezdése értelmében fegyházban kell végrehajtani.

Az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabásánál a bíróságnak azt kell a bűnösségi körülmények értékelése körében vizsgálni, hogy a vádlottat ki kell-e zárni a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből vagy pedig meg kell állapítani a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját. Az állandó bírói gyakorlat szerint a feltételes szabadságra bocsátás kizárásával kapcsolatos esetek jó részénél kettőnél több minősítő körülmény állapítható meg és e minősítő körülmények között jelentős szerepet és jelentős súlyt kap a több ember sérelmére elkövetettség, mint minősítő körülmény. A terheltnél két minősítő körülmény megállapítására került sor az adott esetben és nem merült fel olyan adat, amely esetleg további minősítő körülmények fennállásához vezetett volna. Ebből adódóan a másodfokú bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztés alkalmazása során meghatározta a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját. Kétségtelen, hogy a vádlott a másodfokú nyilvános ülésen, illetőleg az eljárás során több esetben érezhetően megbánó magatartást tanúsított. Az említettekre tekintettel a másodfokon eljáró bíróság a

feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetéssel összefüggésben a Btk. 42. § és 43. § (1) bekezdésének alkalmazásával 25 évben határozta meg, vagyis ez azt jelenti, hogy 25 év letöltése után nyílik meg a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége a terheltet érintően.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletében vizsgálta az egyéb rendelkezéseket is és azt állapította meg a bűnjelek vonatkozásában, hogy az elsőfokú bíróság részben hiányos és megalapozatlan rendelkezéseket hozott, melyek csak további időigényes eljárás alapján pótolhatók. Egyes bűnjeleket össze kellene vetni a bírósági iratoknál 9. sorszám alatt található gazdasági hivatali bűnjeljegyzékkel, vizsgálni kellene az elkövetési eszközként használt baltát illetően a tulajdoni viszonyokat, így a megalapozatlanságra tekintettel a másodfokú bíróság a bűnjelekkel kapcsolatos rendelkezéseket hatályon kívül helyezte a Be. 376. § (1) bekezdés alapján és az elsőfokú bíróságot e körben különleges eljárás lefolytatására utasította a Be. 571. §-a nyomán.

Az elsőfokú bíróság ítéletének egyéb rendelkezései helyesek és törvényesek.

A kifejtettekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően megváltoztatta a Be. 372. § (1) bekezdése alapján, míg egyebekben azt helyes rendelkezéseinél fogva - kivéve a bűnjelekkel kapcsolatos rendelkezéseket - a Be. 371. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A vádlott által az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámította a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe a Btk. 92. § (1)-(2) bekezdései alkalmazásával.

Debrecen, 2014. október 30.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Dr. Nagy Éva sk. a tanács tagja, előadó, Szabóné dr. Szentmiklóssy Eleonóra sk. a tanács tagja.

Záradék: A Székesfehérvári Törvényszék 6.B.148/2012/25. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla jelen határozatával - a bűnjelekkel kapcsolatos rendelkezések kivételével - jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Debrecen, 2014. október 30.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke